ŠKOLNÍ STRATEGIE PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

NA OBDOBÍ 2024-2026

aneb

„NECHCEME STÁT NA PŮL CESTY“

Základní škola Cyrila Boudy 1188 Kladno

plynně navazuje na Strategie z předchozích období (2016-2020 a 2020-2024), přičemž rozšiřuje svoje zaměření o body:

Rozvoj slušného chování a komunikačních dovedností žáků
Podpora samostatnosti a zodpovědnosti žáků
Vedení k respektování pravidel a autorit
Posilování povědomí o bezpečí (fyzickém i online)
Podpora přátelských vztahů, empatie a spolupráce

V posledních letech jsme zaznamenali výraz pokles dovedností, se kterými žáci běžně do školního prostředí vstupovali jako je zdravení, samostatnost v oblékání a stolování, rozlišování tykání a vykání; s přibývajícím věkem se zvýšenou schopností se soustředit, schopností překonávat překážky, respektovat pravidla, zvládnout neúspěch, uznat svoji chybu,…. .

Nemá smysl hledat viníka, zda za to může dlouhé covidové období, které výrazně zasáhlo do života nás všech, nebo snad proměna celé společnosti, která je uspěchaná, slyší jenom na úspěch, nevnímá jedinečnost,…. .

Je třeba obnovit a zpevnit základy všeho „obyčejného“, aby nám to „nadstavbové“ pevně drželo. Proto jsme se rozhodli v následujících dvou letech zaměřit na základní dovednosti, jejichž zautomatizování pak usnadní vzdělávací část procesu.

Zpracovala: Mgr. Markéta Kropáčová (metodik prevence projevů rizikového chování)
Schválila: Ing. Zuzana Chvojková (ředitelka školy)
Platnost: od 1.září 2024

ZÁKLADNÍ ŠKOLA KLADNO,
C. BOUDY 1188

Cíle a aktivity pro školní rok 2024/2025

Základní škola Cyrila Boudy 1188, Kladno

VE ŠKOLNÍM ROCE 2024/2025 CHCEME:

- Rozvíjet slušné chování a komunikační dovednosti žáků.
- Podporovat samostatnost a zodpovědnost žáků.
- Vést k respektování pravidel a autorit.
- Posilovat bezpečnostní povědomí (fyzické i online).
- Podporovat přátelské vztahy, empatii a spolupráci.

NÁVRHY AKTIVIT:
(Aktivity jsou doporučené a lze je přizpůsobovat věku a potřebám žáků.)

Slušné chování a komunikace

- "Kouzelná slova" – hra/aktivity zaměřené na používání slov jako *prosím, děkuji, promiň*.
- Divadélko slušného chování – hraní scén ze školního prostředí, kdy žáci ukazují, co je a co není vhodné.
- Komunikační kruh – sdílení pocitů, zážitků, učení se aktivnímu naslouchání.

Samostatnost a zodpovědnost

- "Správce dne" – každý den jiný žák zodpovídá za malý úkol (tabule, pomůcky, docházka…).
- Plánování školních projektů – žáci se podílejí na plánování aktivit a nesou odpovědnost za výsledek.
- Den bez učitele (symbolicky) – vedení třídy pod dohledem učitele, rozdělení rolí mezi žáky.

Respektování pravidel

- Tvorba třídních pravidel – žáci se spolupodílí na vytváření pravidel, která mají dodržovat.
- "Co když…" scénáře – diskuse nad konkrétními situacemi a vhodným/nevhodným řešením.
- Samospráva třídy

Bezpečnost (fyzická i online)

- Bezpečná cesta do školy – projekt s mapou cesty a možnými riziky.
- Kybernetická bezpečnost – základní pravidla pro používání internetu a sociálních sítí.
- Hra na krizové situace – "Co dělat, když…" – např. ztratím se, někdo mě ohrožuje, cítím se v ohrožení.

Přátelství a spolupráce

- Týmové hry a výzvy – posilují spolupráci a důvěru (např. stavba z kostek ve dvojicích se zavázanýma očima).
- Kdo mě potěšil? – pravidelné sdílení pozitivních zážitků a ocenění spolužáků.
- Kruh důvěry – aktivita, kde se každý může podělit o to, co ho trápí nebo co ho těší.

Vhodná témata třídnických hodin / bloků:

Téma	*Cíle*
Jak být dobrým kamarádem	přátelství, empatie, slušnost
Proč dodržujeme pravidla	zodpovědnost, respekt
Co znamená být samostatný	osobní rozvoj, iniciativa
Bezpečné chování ve škole i mimo ni	bezpečnost, prevence
Řešení konfliktů a nedorozumění	komunikace, respekt
Když se necítím dobře – komu se svěřit?	bezpečný prostor, důvěra
Jak spolu lépe vycházet	mezilidské vztahy, spolupráce

Tento výpis slouží pouze jako možný návod, jaké aktivity lze využít; slouží jako základní podpora pro třídní učitele I pro každodenní práci ostatních vyučujících.

Zpracovala: Mgr. Markéta Kropáčová - školní metodik prevence
Schválila: Ing. Zuzana Chvojková – ředitelka školy
Platnost od: 1.září 2024

ŠKOLNÍ STRATEGIE PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

NA OBDOBÍ 2020-2024

aneb

„NECHCEME STÁT NA PŮL CESTY“

Základní škola Cyrila Boudy 1188 Kladno

plynně navazuje na Strategii z předchozího období, přičemž rozšiřuje svoje zaměření o body:

1/

Návrat žáků do škol a jejich opakovaná adaptace na běžný školní život a rytmus – znovuobnovení školních návyků, obnovení sociálních dovedností aj.

2/

Každodenní život s internetem aneb *Jak mít internet a sociální sítě jako dobrého kamaráda, a ne jako špatného rádce*.

Zpracovala: Mgr. Markéta Kropáčová (metodik prevence projevů rizikového chování)
Schválila: Ing. Zuzana Chvojková (ředitelka školy)
Platnost: od 1.září 2020

ŠKOLNÍ STRATEGIE PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

NA OBDOBÍ 2016-2020

aneb

„NECHCEME STÁT NA PŮL CESTY“

Základní škola Cyrila Boudy 1188 Kladno

I. Úvodem

Základním principem strategie prevence rizikového chování je výchova dětí a mládeže ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a rozvoji sociálně komunikativních dovedností. V rámci výchovně-vzdělávacího procesu jsou zároveň zvyšovány sociální kompetence žáků a rozvíjeny takové dovednosti, které vedou k odmítání všech forem sebedestrukce, projevů agresivity a porušování zákona.

Jedná se o dlouhodobý proces působení, který vyžaduje systémový přístup, vytrvalost, důslednost, komplexnost a včasnost, stejně jako přiměřenost, předvídavost a pružnost. Nedílnou součástí úspěšnosti procesu je podpora vlastních aktivit žáků, různorodost forem preventivní práce se žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráce se zákonnými zástupci žáků. Na základě efektivní kooperace těchto tří složek se snažíme formovat takovou osobnost žáka, která je schopná, s ohledem na svůj věk, se orientovat v dané problematice, zkoumat ji, ptát se a dělat rozhodnutí. Proto se snažíme, aby komunikace mezi učiteli, žáky a rodiči probíhala na partnerské úrovni a byla založena na vzájemné úctě a respektu, kterým napomáhá jednoznačnost postojů a otevřená diskuze.

Oblasti prevence

Specifická primární prevence rizikového chování u žáků se zaměřuje na předcházení rozvoje rizik, které ve svém důsledku vedou k rizikovým projevům v chování žáků:

1/ Návykové látky – drogy
2/ Rizikové chování v dopravě
3/ Poruchy příjmu potravy
4/ Alkohol a děti školního věku
5/ Syndrom týraného dítěte – CAN
6/ Školní šikanování
7/ Kyberšikana
8/ Homofobie
9/ Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus
10/ Vandalismus
11/ Záškoláctví
12/ Krádeže
13/ Tabák
14/ Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí
15/ Netolismus
16/ Sebepoškozování
17/ Nová náboženská hnutí
18/ Rizikové sexuální chování
19/ Příslušnost k subkulturám
20/ Domácí násilí
21/ Hazardní hraní
22/ Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkající se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních za účelem zajištění bezpečnosti a ochrany jejich zdraví. Nastavení systémové podpory a práce s rodinou a školou či školským zařízením

Vzhledem k věku žáků naší školy a dlouhodobému příznivému vývoji se ve většině oblastí rizikového chování jedná převážně o všeobecnou prevenci, s minimální nutností využití indikovaných zásahů; na 2.stupni se formou selektivní prevence zaměřujeme na jednotlivé věkové kategorie (ročníky), které by mohly být ve zvýšené míře ohroženy některou z forem RCH.

Nespecifická primární prevence zahrnuje veškeré aktivity, které podporují zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování, jež je realizováno smysluplným využitím a organizací

volného času – zájmové, sportovní a další volnočasové aktivity, které vedou k dodržování ustálených společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

Realizace školní prevence vychází ze závazných dokumentů:

- Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na léta 2013-2018
- Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018
- Strategie prevence kriminality na léta 2016-2020
- Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č. j.14 423/99-22
- Metodický pokyn MŠMT k primární prevenci sociálně patologických jevů dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních, č. j. 20 006/2007-51
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č.j. MSMT-21149/2016
- Pomůcka k nově zakotveným právům a povinnostem pedagogických pracovníků a k povinnému vyloučení žáka nebo studenta (§ 22a a 22b, § 31 školského zákona č.561/2004 Sb.
- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č. j. 24 246/2008-6
- Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č. j. MŠMT-22294/2013-1
- Metodický pokyn MŠMT k jednotnému postupu při omlouvání nepřítomnosti žáků ve škole a při prevenci a postihu záškoláctví, č. j.: 10 194/2002-14
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, Věstník MŠMT č. 11/2003, č. j.: 25 884/2003-24
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010-28
- Metodické doporučení MŠMT pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků č. j. MSMT-43301/2013
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č. j.: 11 691/2004-24
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, školním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákona č. 383/2005 Sb., č. 112/2006 Sb., č. 158/2006 Sb., č. 161/2006 Sb.

a je v souladu se Školním vzdělávacím programem školy Babylon – Klíč k vědění.

II. Charakteristika školy

Jsme základní školou s dlouholetou tradicí výuky cizím jazykům, kterou navštěvuje přes 500 žáků.

V oblasti prevence mimo jiné reagujeme na společenské změny v posledních letech, které s sebou nesou zrychlený styl života, změny hodnotového systému, rychlý nástup nových způsobů komunikace a získávání informací a jež v sobě zároveň skrývají velké množství skrytých nebezpečí, která mohou negativně ovlivňovat zdravý vývoj dětí.

Na půdě naší školy se spolu setkávají žáci různých národností, odlišné barvy pleti, pocházející z rodin s různým socio-ekonomickým zázemím stejně jako žáci intaktní se žáky s různými speciálními vzdělávacími potřebami. I z tohoto důvodu se snažíme poskytovat žákům co nejvíce informací (s

ohledem na věk žáků), naslouchat jejich problémům, vnímat jejich obavy a hovořit s nimi otevřeně i na neformální úrovni.

V rámci vztahu učitel-žák se snažíme dlouhodobě budovat vzájemnou důvěru, jejímž důkazem je téměř již nevyužívaná, i když stále aktivní, emailová schránka důvěry muzusezeptat@seznam.cz, neboť každý žák ví, že se může na všechny členy pedagogického sboru obrátit a že žádný z učitelů nezaujme k jeho problému nevšímavý postoj. Je povinností všech pedagogů se o žáky zajímat, podněcovat otevřený dialog, spolupracovat s rodinou a respektovat všechny odlišnosti vyplývající z různorodého socio-kulturního zázemí.

Vztah žák-žák stavíme na vzájemné spolupráci, podpoře a respektu. Z tohoto důvodu žáci ve vyučování velmi často spolupracují ve dvojicích či skupinách - vzájemné naslouchání, zapojení všech členů skupiny do práce, řešení konfliktů a vhodné reakce na případnou kritiku pomáhají rozvíjet osobnostní kompetence v mnoha směrech.

Našim cílem, cílem všech pedagogických pracovníků školy, je v neposlední řadě svým přístupem v žácích budovat důvěru v sebe sama, ve vlastní síly a pozitivní vztah k okolnímu světu. Proto žáci dostávají od svých učitelů komplexní zpětnou vazbu nejen o svých školních výsledcích, ale i jednání a chování, kdy jsou informováni o svém pokroku i nedostatcích, je oceňováno úsilí a snaha, aniž by docházelo ke srovnávání s výkony ostatních spolužáků.

Aby spolupráce mezi žáky a učiteli fungovala, je potřeba, aby zároveň fungoval vztah mezi školou a rodiči. Dlouhodobě se osvědčuje, že vzájemná spolupráce výraznou měrou přispívá ke školní úspěšnosti dětí i k prevenci rizikového chování, která se odvíjí nejen od základní informovanosti rodičů o těchto jevech a komplikacích s nimi spojených, ale zároveň přispívá i k ochraně před jejich vznikem. Výukové ani výchovné problémy nelze řešit jednostranně, nelze dělat opatření bez možnosti vyjádření názoru.

Na základě vyhodnocení dlouhodobého stavu z pohledu výskytu rizikového chování se naše pozornost v budoucích čtyřech letech zaměří především na oblast vztahovou a zdravé klima ve škole s cílem, aby se každý žák cítil ve škole bezpečně a příjemně.

Ostatní oblasti však nebudou opomíjeny a pravidelně jim v rámci jednotlivých preventivních aktivit bude věnována pozornost.

III. Cíle školní strategie

Dlouhodobý cíle:

- Vést žáky k dodržování stanovených pravidel (zejména pravidel školního řádu a slušného chování). Učit žáky zásadě, že pravidla jsou od toho, aby se dodržovala, a ne od toho, aby se porušovala.
- Učit žáky takové znalosti a dovednosti, které budou dobře uplatnitelné v životě, tzn. zaměřit se na činnostní učení s využitím v praxi.
- Posilovat komunikační dovednosti žáků zvyšováním schopností řešit konflikty a problémy.
- Podporovat sociální dovednosti žáků vůči tlaku vrstevnických skupin.
- Podporovat pozitivní sociální klima školy.
- Posilovat duševní odolnost žáků vůči stresu, negativním zážitkům a okolním vlivům, podpořit jejich sebevědomí a sebeúctu.
- Potlačovat agresivní chování a jakékoli projevy nenávisti.
- Vést žáky ke vzájemné ohleduplnosti a respektování odlišností různého původu.
- Vést žáky ke zdravému životnímu stylu, udržovat harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti a radosti do života.

- Vést žáky k obraně proti manipulaci, učit je způsoby odmítání alkoholu a omamných psychotropních látek.
- Vychovávat žáky ke správným hodnotám a vést je k občanské a právní odpovědnosti za sebe a své jednání.
- Podporovat jedinečnost osobnosti žáků, včetně jejich podpory v mimoškolních zájmových aktivitách.
- Vybírat efektivní preventivní programy primární prevence.
- Podporovat rodiče v zapojení se do života školy.
- Vytvoření funkčního informačního systému v oblasti prevence, tj. vytvoření metodického a informačního zázemí vyučujícím.
- Podněcovat spolupráci všech pracovníků školy – pedagogických i nepedagogických.

Střednědobé cíle:

- Reagovat na aktuální potřeby v oblasti prevence.
- Podporovat práci třídních i netřídních učitelů při práci s třídními kolektivy.
- Zavádět do výuky takové výukové metody, které v co největší míře vedou žáky k týmové práci, vzájemné pomoci, respektu, toleranci, stejně jako přijímání odpovědnosti za sebe a celou pracovní skupinu.
- Průběžně informovat rodiče o činnosti školy v oblasti prevence rizikového chování.

Krátkodobý cíl:

- Naplňovat Minimální preventivní program pro daný školní rok.
- Monitorovat pravidelně situaci ve škole v oblasti výskytu projevů rizikového chování.
- Pravidelná práce metodika prevence se žáky školy.
- Pokračovat ve spolupráci s institucemi, které se prevencí zabývají, stejně jako vyhledávat nové kontakty na akreditovaná pracoviště.

IV. Vymezení cílové skupiny

Strategie je zaměřena na všechny žáky 1.-9. ročníku. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány nejen k pracovníků Školního poradenského pracoviště, ale ke všem pedagogickým pracovníkům, neboť všeobecná znalost problematiky a znalost možností, které mohou napomoci ke statusu bezpečná škola, se odvíjí od spolupráce všech zainteresovaných. Proto neopomíjíme ani poslední složku v rámci naší spolupráce – rodiče a rodiny našich žáků.

V. Způsob realizace

Preventivní výchovně vzdělávací působení musí být neoddělitelnou součástí výuky a života škol a školských zařízení. Hlavními aktivitami jsou zapojení žáků ve výchovně vzdělávacím procesu a školní aktivity. Samostatnou a obsáhlou kapitolu školní práce, kam je vhodné prevenci začlenit, tvoří aktivity mimo vyučování – vyučování nepovinných předmětů, volitelných předmětů, realizace volnočasových aktivit v podobě zájmových kroužků, kurzy, výlety, sportovní pobyty, exkurze a jiné programy, například adaptační pobyty, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravému rozvoji osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

<u>Znalostní a sociální dovednosti</u>

Základními znalostními kompetencemi prevence jsou:

- Zvyšování sociální kompetence
    - Rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- Posilování komunikačních dovedností
    - Zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- Vytváření pozitivního sociálního klimatu
    - Pocit důvěry, bez přílišného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- Formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám
    - Pěstování právní vědomí a morálních hodnot, humanistické postoje bez předsudků

Žáci

- znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umí chápat zdraví ve smyslu holistickém, ve složce fyzické, duchovní, sociální
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokáží komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

Základními dovednostními kompetencemi jsou dovednosti sebeovlivnění a dovednosti sociální.

Dovednosti sebeovlivnění

- Schopnost se motivovat ke zdravému způsobu života a vhodně se motivovat i v jiných oblastech
- Schopnost oddálit uspokojení nebo potěšení
- Schopnost chránit a posilovat zdravé sebevědomí
- Schopnost plánovat čas, vést přiměřený a vyvážený životní styl
- Dovednosti při zvládání rizikových duševních stavů (úzkost, hněv, deprese, radost nebo nuda)
- Schopnost se uvolnit, používat vhodnou relaxační techniku, odpočívat
- Další schopnosti: pečovat o vlastní zdraví (výživa, cvičení, využívání zdravotní péče, hygiena atd.)

Mezi jednotlivé dovednosti sebeovlivnění patří např.:

- Kritické myšlení pomáhá rozpoznat rizikové faktory, které ovlivňují naše postoje, chování a hodnoty a uvědomit si tlak ze strany médií či vrstevnické skupiny
- Kreativní myšlení umožňuje člověku, aby si prozkoumal a zhodnotil různé alternativy a následky svých činů
- Řešení problémů schopnost konstruktivně se vypořádávat s každodenními problémy a konflikty v běžném životě
- Rozhodování napomáhá konstruktivně se rozhodovat o důležitých oblastech našeho života

Sociální dovednosti

- Schopnost čelit sociálnímu tlaku
- Asertivní dovednosti – zdravé sebeprosazení
- Schopnost empatie a porozumění životním situacím
- Schopnost komunikace, vyjednávání, nacházení kompromisu apod.
- Dovednosti rozhodování se a schopnost předvídat následky určitého jednání
- Schopnost vytvářet vztahy a budovat si přiměřenou síť sociálních vztahů
- Mediální gramotnost – schopnost čelit reklamě a dalším negativním vlivům okolí
- Schopnost racionálně hospodařit s penězi
- Dovednosti týkající se volby a hledání vhodného zaměstnání a dobrého fungování v něm
- Zvládnutí přechodu do nového prostředí nebo nové situace
- V pozdějších letech i rodičovské dovednosti

Klíčovými vyučovacími oblastmi jsou:

- Oblast přírodovědná: biologie člověka, fyziologie, biologické účinky drog, chemické aspekty drog
- Oblast společensko-vědní: výchova k zdravému životní stylu, osobní a duševní hygieně, trávení volného času
- Oblast rodinné a občanské výchovy: proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím, kulturně odlišná prostředí, postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, zdravý vývoj dítěte v rámci výchovy rodičů, formy komunikace
- Oblast sociálně právní: právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy
- Oblast sociální patologie: postoj společnosti ke drogám, delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikanování, rasismus

Preventivní témata se nejčastěji objevují ve vyučovacích předmětech:

- Výchova k životu
- Přírodopis
- Chemie
- Tělesná výchova
- Výtvarná výchova
- Prvouka
- Vlastivěda
- Přírodověda

Různé aspekty preventivního působení jsou mezipředmětově zařazovány a koordinovány.

Specifikace primární prevence v jednotlivých ročnících

1.stupeň

Primární prevence na 1.stupni naší školy je zajišťována především třídními učitelkami, které svoje postupy konzultují s pracovníky Školního poradenského pracoviště.

Znalostní kompetence žáků

1. – 3. ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti sociálně patologických jevů

3. – 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- znají zákony omezující kouření, požívaní alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- ví na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.), je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

Metody a formy, jakými jsou dílčí aktivity řešeny:

1. – 5. ročník

Volené aktivity jsou zaměřeny na:

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci ZŽS – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- základy etické a právní výchovy

- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování soc.-patologických problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči
- široká nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd. jako v předchozích letech

Navržený obsah programů:

- vzájemné poznávání účastníků
- vytváření vztahu důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- stanovení pravidel soužití třídní komunity
- formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí apod.
- začlenění nových žáků do komunity třídy
- trénink obrany před manipulací, s uměním říci „ne“
- trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
- zvládání náročných fyzických duševních situací
- umění vyrovnat se s neúspěchem
- upevňování vztahů v komunitě vrstevníků
- rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- nácvik řešení zátěžových situací
- zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování)
- přehled životních rizik
- společenské vztahy (včetně mediální hygieny, vlivu reklamy apod.)
- modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů

2.stupeň

6.ročník

Přechod na vyšší školy s sebou přináší řadu změn a z nich zátěžových situací – pozměnění kolektivu (někteří naši žáci přecházejí na víceleté gymnázium a přicházejí k nám žáci z jiných škol), střídání většího počtu vyučujících v jednotlivých předmětech, střídání učeben, zvýšené nároky na strukturu a objem učiva, potřeba větší samostatnosti.

Obsah strategie:

- vzájemné poznávání účastníků
- vytváření vztahu důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- stanovení pravidel soužití třídního kolektivu
- formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování- šikanování, užívání alkoholu a drog
- stanovení pravidel soužití ve skupině – aktivní naslouchání, pravdivost, důvěryhodnost, tolerance, maximální osobní nasazení - na základě prožitku a aktivní formou

Specifické zaměření programu:

- vyučovací předmět Výchova k životu
- zahajovací adaptační kurz – vícedenní pobyt za přítomnosti nové třídní učitelky
- interaktivní besedy s tematikou sociální sítě (Bezpečný internet)
- interaktivní besedy na téma klima tříd
- interaktivní besedy s tematikou dospívání

7.ročník

Program musí reagovat na celou řadu změn, přinášejících zátěžové situace v tomto věkovém období. Rozvoj adolescentního období s celou řadou fyzických a psychických proměn je obdobím rizikovým pro nástup projevů rizikového chování. Je proto nutno pokračovat v budování kvalitního vrstevnického týmu, ve kterém se žáci cítí bezpečně a jistě. Zaměřit se na etiku vystupování a komunikaci na veřejnosti i v rodině.

Specifické zaměření programu:

- vyučovací předmět Výchova k životu
- interaktivní besedy s tematikou adiktologie
- interaktivní besedy s tematikou multikulturní výchovy k toleranci
- interaktivní besedy s tematikou poruch příjmu potravy
- programy zaměřené na zvládání z celkového pohledu v životě žáků

8.ročník

Preventivní program je vhodné realizovat výrazně aktivní formou. Osvědčenými metodami jsou brainstorming, diskuse, hraní rolí, rozhovor, empatie, kreslení a další. Posiluje se činnost jednotlivců, spolupráce ve skupině, volba vhodné komunikace, prosazování návrhů. Pomocí projektů je vhodné ověřit kvalitu vytvořených postojů ke zdravému životnímu stylu a rizikovému chování u dětí.

Specifické zaměření programu:

- interaktivní besedy s tematikou komunikačních dovedností
- interaktivní besedy s tematikou subkultur v naší společnosti a vývojem mezinárodní situace
- interaktivní besedy s tematikou právo a morálka z pohledu trestní odpovědnosti

9.ročník

Preventivní program by měl mapovat dosažené výsledky osobnostního a sociálního rozvoje, fixovat tyto dovednosti a postoje a využívat prvků předchozích programů. Převažovat by měly zážitkové aktivity a formy práce podporující příznivé klima ve třídě.

Specifické zaměření programu:

- při přechodu na vyšší stupeň vzdělávání – volba budoucí střední školy
- vytváření přátelských vazeb
- interaktivní besedy s tematikou rizikového sexuálního chování (besedy s odborníkem)
- interaktivní besedy s tematikou trestně právní zodpovědnosti

VI. PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ ŠKOLNÍ STRATEGIE PREVENCE

Vymezení základní úkolů pro možnost naplňování cíl

Úkoly metodika prevence

- vypracovává Minimální preventivní program pro daný školní rok
- spolupracuje s vedením školy a ostatními členy Školního poradenského pracoviště
- vede evidenci výskytu rizikového chování ve škole
- komunikuje s rodiči žáků
- systematicky vede pedagogický sbor k tomu, aby prevence byla součástí výchovného působení v průběhu celé školní docházky dětí, aby se tak děti staly dostatečně odolné vůči rizikovému chování
- průběžně seznamuje pedagogický sbor se situací v oblasti rizikového chování a podává jim pravdivé informace
- spolupracuje s třídními učitelkami při zachycování varovných signálů
- spolupracuje s problémovými žáky
- je k dispozici žákům, pedagogům a rodičům v problematice rizikového chování
- účastní se besed, seminářů a dalších projektů v rámci prevence proti jevům rizikového chování
- účastní se schůzek s okresním metodikem, popř. krajským metodikem
- má vyčleněny konzultační hodiny
- zajišťuje přednášky a semináře pro žáky i pedagogický sbor
- spolupracuje s odbornými institucemi, které působí v oblasti prevence jevů rizikového chování

Úkoly dalších členů Školního poradenského pracoviště

- složení: výchovná poradkyně pro 1. a 2. stupeň, školní psycholožka
- úzce spolupracují s metodikem prevence při řešení akutních problémů
- spolupracují na realizaci preventivních aktivit
- konzultují s třídními učitelkami náhlý i trvalý neúspěch žáků v učení

Úkoly třídních učitelek

- řeší aktuální otázky, rozvíjí správnou interakci mezi žáky a sleduje vztahy ve třídě
- reaguje na podněty přicházející od netřídních učitelů
- sleduje absenci, chování a projevy žáků
- spolupracuje s rodiči
- podílí se na realizaci preventivního programu

Úkoly pedagogů

- zachycovat skryté projevy rizikového chování
- spolupodílet se na zlepšení klima tříd, vytvářet pozitivní sociální klima (vytváření atmosféry pohody, klidu, bez strachu a nejistoty, nastolení pocitu důvěry mezi žákem a učitelem)
- dbát na dodržování školního řádu všemi žáky
- vykonávat důsledně dohledy nad žáky ve všech prostorách školy
- cíleně zařazovat možná preventivní témata do výuky
- věnovat zvýšenou pozornost žákům se speciálními vzdělávacími potřebami
- spolupracovat s asistenty pedagoga
- pracovat na zlepšení komunikace mezi učiteli a žáky

Úkoly ředitelky školy

- kontroluje činnost všech vyučujících v této oblasti
- shromažďuje podklady z dané oblasti pro výroční zprávu
- účastní se v případě potřeby jednání s rodiči
- umožňuje pedagogům další vzdělávání v problematice RCH

- vytváří podmínky pro realizaci preventivních aktivit

Úkoly žáků

- respektovat autoritu
- spolupodílet se na vytváření vhodných podmínek pro výuku a celkové klima třídy
- dodržovat školní řád a nést zodpovědnost za svoje jednání při jeho porušení
- posilovat svoje komunikační dovednosti a zdravé sebevědomí
- nebát se požádat o pomoc nebo radu
- být ohleduplný ke všem, kteří potřebují zvláštní přístup

VII. REALIZACE ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

- jako Minimální preventivní program školy, který je vytvářen vždy na každý školní rok
- ve vyučovacích předmětech (prvouka, vlastivěda, přírodověda, tělesná výchova, chemie, přírodopis, Výchova k životu) a v rámci mezipředmětových vztahů
- v mimoškolních aktivitách školy (kroužky, sportovní aktivity a kulturní akce, soutěže, olympiády, výlety, vícedenní pobyty, exkurze)
- v rámci činnosti školní družiny
- v rámci činnosti Školního poradenského pracoviště
- v rámci činnosti Školního parlamentu žáků
- spoluprací s odbornými pracovišti
- v projektech a projektových dnech školy
- prostřednictvím školního řádu

ŠKOLNÍ STRATEGIE PREVENCE SE TÝKÁ VŠECH SUBJEKTŮ NAŠÍ ŠKOLY

– žáků, pedagogů, rodičů i nepedagogických zaměstnanců

a úspěšnost její realizace bude každý rok zhodnocena

v rámci evaluace Minimálního preventivního programu.